

Кошук О.Б.

кандидат педагогічних наук,
науковий співробітник Інституту професійно-технічної освіти
НАПН України, м.Київ

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ПРОБЛЕМНО- РОЗВИВАЛЬНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

Інтеграція України у європейське і світове співтовариство, реформування суспільства в цілому і системи освіти зокрема, спричинили актуалізацію проблем розвитку особистості у процесі навчання. Це зумовлює нагальну потребу у формуванні особистості майбутнього кваліфікованого робітника, здатного самостійно і відповідально приймати рішення; розв'язувати проблеми та знаходити вихід з кризової ситуації; оволодівати новими знаннями та вміннями, використовуючи нові досягнення людства. Тому важливим є розробка та впровадження проблемно-розвивальної технології навчання, яка сприяє формуванню і розвитку особистості майбутніх кваліфікованих робітників при вивченні предмету «Сільськогосподарські і меліоративні машини».

На основі зіставлення підходів учених та власного теоретичного аналізу проблеми визначаємо проблемно-розвивальну технологію як спеціальну спрямованість змісту, принципів, організаційного та методичного забезпечення навчального процесу на досягнення найбільшої ефективності розвитку пізнавальних можливостей учнів: сприймання, мислення, пам'яті, уяви, творчих здібностей у різних видах діяльності.

Реалізація проблемно-розвивальної технології навчання у процесі підготовки майбутніх кваліфікованих робітників сприяє розвитку технічного мислення учнів, їх просторової уяви, наукового світогляду, пізнавальним вмінням і навичкам, тобто «запускає механізми» особистісного розвитку.

Насамперед, зупинимось на цілях проблемно-розвивального навчання, які необхідно конкретизувати за трьома рівнями: 1) рівень засвоєння знань; 2) рівень оволодіння способами діяльності і застосування їх у видимій ситуації (за зразком); 3) рівень виявлення і застосування знань у новій, невідомій ситуації [1].

Аналіз досліджень проблеми таксономії (послідовності) цілей навчання [2; 3] спонукає виділити таку їх послідовність, яка спрямована на реалізацію ідеї розвитку особистості учня:

- цілі навчання, що передбачають відтворення знань (питання на впізнавання об'єктів техніки; завдання на відтворення фактів, технічних понять даних, технічних показників; приклади на відтворення визначень, правил; завдання на відтворення технічної інформації);

- цілі навчання, що передбачають відтворення простих розумових дій (виокремлення та зіставлення, опис і систематизація фактів);

- цілі навчання, орієнтовані на формування складних мислительних операцій (аргументація, пояснення): трансформування (вираження знаків у словах, наприклад, читання схем); інтерпретацію (пояснення змісту, значення тощо); завдання на індукцію, дедукцію; завдання на аргументацію (доведення правильності);

- цілі навчання, що передбачають розвиток продуктивного технічного мислення (розв'язання технічних проблем): застосування знань на практиці; розв'язання проблемних ситуацій; цілепокладання і постановка питань.

Наведена послідовність цілей вивчення учнями технічного предмету, зокрема «Сільськогосподарські та меліоративні машини», є засобом цілеспрямованого прогнозування процесу проблемно-розвивального навчання.

Аналіз практики використання проблемно-розвивальної технології у процесі професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників-аграрників свідчить, що педагогічна громадськість професійно-технічних навчальних закладів, в цілому, має певний досвід технологізації навчального процесу. Зусилля педагогічних працівників професійно-технічних навчальних

закладів аграрної галузі спрямовані на застосування проблемно-розвивальної технології навчання, проте бракує методичних матеріалів щодо створення, реалізації і оцінювання ефективності педагогічних технологій. Тому актуальним залишається розробка проектів проблемно-розвивальної технології навчання при оволодінні майбутніми кваліфікованими робітниками-аграрниками предметом «Сільськогосподарські і меліоративні машини» та впровадження її в навчальний процес ПТНЗ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гребенюк О.С. Общая педагогика: Курс лекций. - Калининград: Изд-во Калининградского университета, 1996. – 107 с.
2. Бондар В.І. Дидактика. – К.: Либідь, 2005. – 264 с.
3. Галузяк В. М. Педагогіка: навч. посіб. / В. М. Галузяк, М. І. Сметанський, В. І. Шахов. – Вінниця : ДП «Державна картографічна фабрика», 2007. – 400 с.